

บทความพิเศษ “คนไทย..ตระหนักรู้ หรือ ตระหนก กับประชาคมอาเซียน”

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรสื่อสารมวลชน ต่างตั้งเป้าหมายให้คนไทยตระหนักรู้เรื่องประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาคอย่างคุ่มประโยชน์ แต่พอมาถึง ณ ขณะนี้ ทุกฝ่ายอาจจะต้องหันกลับมาทบทวนกันใหม่ว่า เพราะเหตุใด **การตระหนักรู้** จึงกลายเป็นความ **ตระหนก** และ **การตื่นตัว** กลับกลายเป็นการ **ตื่นตูม** ที่กล่าวเช่นนั้น เพราะ คนไทยยังเข้าใจข้อมูลคลาดเคลื่อนอยู่หลายประการ ผู้เขียนจึงได้รวบรวมความเข้าใจผิดและข้อวิตกกังวล จากข้อเขียน ต่างๆ พร้อม นำเสนอข้อเท็จจริงจากกูรูหลาย ๆ ท่าน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับคนไทย ซึ่งไม่ใช่แค่ในหมู่ประชาชน แต่หมายรวมถึงผู้เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลด้วย

เริ่มจาก ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ที่เสนอข้อเขียนว่า ในบรรดาความสับสนทั้งหลาย คำย่อในภาษาอังกฤษ เป็นเรื่องแรกที่จะต้องเคลียร์ความเข้าใจ เพราะ “**ประชาคมอาเซียน**” หรือ “**ASEAN Community**” มีคำย่อว่า “**AC**” แต่คำย่อ “**AEC**” **กลับถูกใช้มากกว่า ในการรายงานข่าวสารของสื่อมวลชนไทย** จะด้วยความตั้งใจหรือความไม่รู้จริง ผลของมันก็ได้ทำให้ผู้คนเข้าใจผิดไปแล้วว่า ในปี ๒๕๕๘ สมาชิกประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศจะเข้าสู่ AEC

แท้จริงแล้ว AEC ย่อมาจาก **ASEAN Economic Community** หรือ **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** ซึ่งเป็นเพียงหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน ซึ่งเมื่อผลึกกำลังกับประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) ก็จะกลายเป็น ๓ ประชาคมรากฐานที่ค้ำจุนประชาคมใหญ่ที่เรียกรวมกันว่า “**ประชาคมอาเซียน**” ให้แข็งแรง มั่นคง และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข กลายเป็นสูตร : **AC = APSC + AEC + ASCC** เพราะฉะนั้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จึงไม่ใช่ทั้งหมดของประชาคมอาเซียน (AC) เพียงแต่เป็นเสาที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะเป็นเรื่อง ของปากท้อง จนพูดกันแต่เรื่อง AEC อย่างเดียว พูดไปพูดมา เลยเข้าใจผิดคิดว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นเรื่องเดียวกันกับประชาคมอาเซียน จึงนำมาสู่ความเข้าใจที่ไม่สมบูรณ์ เพราะอีกสองเสาหลัก คือ เรื่องการเมืองและความมั่นคง กับเรื่องสังคมและวัฒนธรรมถูกละเลยไม่กล่าวถึง

ดังนั้นแล้ว การสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงควร พูดทั้งสามเรื่องไปพร้อม ๆ กัน เพราะแต่ละเสาหลักต่างก็มีความสำคัญและค้ำจุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะขาดเสาหลักหนึ่งเสาหลักใดมิได้ โดยเฉพาะเสาหลักด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) เพราะเรื่องของสิ่งแวดล้อม พลังงาน การศึกษา อาชญากรรม ประวัติศาสตร์ โรคภัยไข้เจ็บ ฯลฯ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน ล้วนเป็นเรื่องของ ASCC ทั้งสิ้น

ในบทความวิชาการเรื่อง “ประเทศไทยในกระแส AEC : มายาคติ ความเป็นจริง โอกาส และความท้าทาย” ที่มีผู้วิจัยคือ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ดร.เสาวรจ รัตนคำฟู และคณะ ได้ กล่าวถึงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของคนไทย ที่เข้าใจไปว่า **เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลต่อประเทศไทยในหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจ** เช่นว่า ภาษีศุลกากรในอาเซียนจะลดลงเป็น ๐% ในทันที ซึ่งที่จริงแล้ว กลุ่มประเทศอาเซียนได้เริ่มปรับลดภาษีอากร ตามกรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน AFTA-CEPT มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ จนมาในปี ๒๕๕๓ ผู้ก่อตั้งอาเซียน ๖ ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และมาเลเซีย ได้ใช้ภาษี ๐% ไปแล้วถึง ๙๙.๕% ซึ่งถือว่าเสรีจึ้นเกือบสมบูรณ์แล้ว นั่นหมายความว่า ภายในปี ๒๕๕๘ จะเพิ่มแค่กลุ่มประเทศซีแอลเอ็มวี คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนามเท่านั้น ที่จะต้องลดภาษีเป็น ๐% ให้เสรีจึ้น เพื่อให้อาเซียนกลายเป็นเขตการค้าเสรีอย่างสมบูรณ์ จึงแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้สำหรับประเทศไทย

การเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี เห็นจะเป็นเรื่องที่คนไทยเข้าใจผิดและวิตกกังวลมากที่สุด ซึ่งบทสัมภาษณ์ในเอกสารวิชาการ รวมทั้งการเข้าร่วมสัมมนา “อัตลักษณ์อาเซียนมีหรือไม่มี” ที่จัดโดย กรมประชาสัมพันธ์ ของ ผศ.ดร.กิตติ ประเสริฐสุข อาจารย์ประจำสาขาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะผู้ประสานงานโครงการ “จับตาอาเซียน ASEAN Watch” ได้ยืนยันในข้อนี้ว่า คนไทยกำลังอยู่ในภาวะที่ตระหนกจนเกินเหตุ เพราะไปเข้าใจว่า **จะเกิดการเคลื่อนย้ายเสรีกับแรงงานทุกประเภท** พาลทำให้กลัวว่า เตียนเขมร ลาว พม่า จะทะลักเข้ามาเต็มประเทศ แล้วคนไทยก็จะถูกแย่งงาน ถ้ามว่าแล้วทำไมเพิ่งมากังวล ในเมื่อตอนนี้ก็เข้ามา ๒ ล้านคนแล้ว แต่พอตอนที่องซาน ซูจี มาเมืองไทยเมื่อสามเดือนก่อน คนงานพม่าที่มหาชัยขอให้ซูจีพากลับบ้าน สังคมไทยก็กลับตระหนกอีกแล้วว่า ถ้าพม่ากลับบ้านหมดแล้วจะทำอย่างไร นี่จึงอาจเป็นคำตอบได้ว่า ทำไมคนไทยจึงมักถูกกระแสนำครอบงำได้ง่ายในหลายๆเรื่อง

จริงๆ แล้วการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่ได้หมายความว่า แรงงานทุกประเภทจะเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี เพราะ AEC กำหนดให้มีการเคลื่อนย้ายเสรีจำกัดอยู่เฉพาะแรงงานที่มีทักษะ (skilled labour) ใน ๘ สาขาวิชาชีพ คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก บัญชี นักสำรวจ และ นักวิชาชีพด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว พอมีคนส่วนหนึ่งเริ่มเข้าถึงข้อมูล ก็เข้าใจผิดต่อไปว่า ถ้าเป็นหมอ เป็นพยาบาล ก็สามารเลือกไปทำงานที่ไหนก็ได้ หรือวิตกอีกทางว่า แล้วบรรดาหมอชาวฟิลิปปินส์ หรือชาตินั้นชาตินี้ จะพุดจากับคนไข้ชาวไทยได้หรือ ทุกเรื่องกลายเป็นความวิตกที่ไม่ได้เป็นอย่างนั้นจริง เพราะการเคลื่อนย้ายของ skilled labour ในอาเซียน ไม่ได้แปลว่า จะไปทำงานได้เลย AEC กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานการยอมรับร่วมกันในประชาคมอาเซียน เช่น คุณสมบัติด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น

ข้อเท็จจริง: การเคลื่อนย้ายแรงงานเกี่ยวข้องเฉพาะวิชาชีพ
8 สาขาภายใต้ข้อตกลงการยอมรับร่วม (MRAs)

คุณสมบัติภายใต้ MRAs ในการขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียน

- คุณสมบัติด้านการศึกษา
- ผ่านการทดสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนวิชาชีพหรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- ประสบการณ์ทำงาน
- มีคุณสมบัติสอดคล้องกับนโยบายกลไกการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD)
- ได้รับรองจากสภาวิชาชีพว่า ไม่มีประวัติฝ่าฝืนมาตรฐานด้านเทคนิควิชาชีพและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

www.tdri.or.th

เมื่อผ่านคุณสมบัติเหล่านี้แล้ว ไขว่ว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานจะทำได้ในทันที เพราะยังมีด่านต่อไปที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบท้องถิ่นอยู่ดี เช่น เป็นแพทย์จากมาเลเซียจะทำงานในไทย ก็ต้องปฏิบัติตามระเบียบของแพทยสภา คือ ต้องมีใบประกอบโรคศิลป์ที่ให้สอบเป็นภาษาไทย ในทางกลับกันคนไทยก็ต้องสอบเป็นภาษาเวียดนาม ภาษาบาหลี ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ จึงยังไม่เกิดขึ้นในเร็ววัน แล้วจะว่าไป การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีสาขาแพทย์ก็เริ่มไปก่อนหน้านี้แล้ว แต่ยังไม่มียอะไรคืบหน้า เพราะทุกประเทศเขามีกฎหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ถ้าเปิดให้เคลื่อนย้ายได้ก็ต้องไปแก้กฎหมายทั้งหมด องค์กรวิชาชีพของไทยเอง ก็ยังมีท่าทีปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มวิชาชีพที่กล่าวมาอย่างเห็นได้ชัด ยกเว้นวิชาชีพด้านการโรงแรมและท่องเที่ยวใน ๓๒ ตำแหน่งงาน ที่กฎหมายไทยไม่มีข้อจำกัด ในการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ

การเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเป็นไปตามกฎหมายภายใน

วิชาชีพ	กฎหมายของประเทศไทย
วิศวกร	ต้องร่วมงานกับนักวิชาชีพไทยที่มีใบอนุญาตเท่านั้น/หากประกอบอาชีพล่าช้า ต้องได้รับการประเมินโดยสภาวิชาชีพว่าสามารถเข้าใจมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งเป็นภาษาไทย รวมถึงข้อบังคับต่างๆ
สถาปนิก	
พยาบาล	สอบความรู้โดยใช้ข้อสอบและเขียนคำตอบเป็นภาษาไทย
ทันตแพทย์	
แพทย์	
นักบัญชี	ผู้ทํานักบัญชี: มีความรู้ภาษาไทยดีพอที่สามารถทำบัญชีเป็นภาษาไทย และมีความรู้ด้านมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายภาษีอากรของไทย ผู้สอบบัญชี: มีความรู้ภาษาไทยดีพอที่สามารถสอบบัญชีและจัดทำรายงานเป็นภาษาไทย
นักสำรวจ	ไม่อนุญาตให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยได้ขึ้นทะเบียนหรือรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

www.tdri.or.th

คนไทยกลัวถูกแย่งอาชีพ จึงเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน แต่อาจสรุปได้ว่า สุดท้ายการเคลื่อนย้ายของ skilled labour ในอาเซียนก็คงต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของประเทศเจ้าบ้านเป็นหลัก ถ้าหากต้องการแพทย์จากต่างชาติ ก็ต้องมีระเบียบที่ผ่อนปรนมากขึ้น ทั้งนี้ ก็จะต้องยึดหลักไม่กีดกันประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นพิเศษด้วย

ส่วนเรื่องการศึกษา ที่กล่าวว่า **จะมีต่างชาติแห่มาเปิดโรงเรียน** ดร.วรการณ สามโกเศศ" อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ อดีต รมช.กระทรวงศึกษาธิการ นักการศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์ระดับแถวหน้าของประเทศ ได้ให้เหตุผลว่า เรื่องนี้เป็นไปไม่ได้ เพราะกฎหมายกำหนดให้มีใบอนุญาต และผู้อำนวยการต้องเป็นคนไทย เงื่อนไขมีเต็มไปหมด จึงเตือนสติคนไทยว่า **การตื่นตัวเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่อย่าให้ตื่นตูมจนเกินไป**

ต่อด้วยความเข้าใจผิดที่ว่า **นักลงทุนอาเซียนสามารถลงทุนในธุรกิจบริการในอาเซียนได้อย่างเสรี โดยไม่มีข้อจำกัด** ประเด็นนี้คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงอย่างน้อย ๒ ข้อ ข้อแรก AEC จะเปิดให้นักลงทุนถือหุ้นในธุรกิจบริการได้อย่างน้อย ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่ใช่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ อุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือ กฎเกณฑ์ภายในประเทศต่างๆ ยังไม่ได้เปิดให้นักลงทุนถือหุ้นได้ตามที่ AEC กำหนด เช่น พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวถือหุ้นมากกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของธุรกิจบริการ เป็นต้น และ AEC ก็ไม่มีข้อกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น การเปิดเสรีภาคบริการของไทยภายใต้ AEC จึงอยู่ในระดับที่จำกัดมาก ซึ่งในความเป็นจริง นักลงทุนไทยกลับลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนมากกว่าที่ประเทศอาเซียนมาลงทุนในไทยเสียอีก จากข้อมูลการลงทุนโดยตรงระหว่างไทยกับอาเซียน พบว่า มูลค่าการลงทุนของไทยในอาเซียนสูงขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มประเทศซีแอลเอ็มวี

การลงทุนโดยตรงจากนอกจากไทยไปอาเซียน

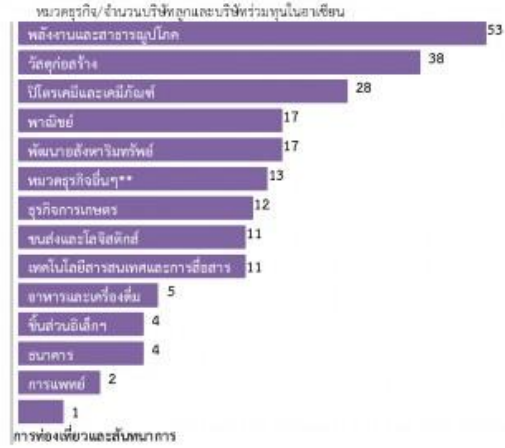
ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาพลังงาน สาธารณูปโภค วัสดุก่อสร้าง ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์

ปี 2554 บริษัทใน SET100*

216

บริษัทลงทุนร่วมทุนในอาเซียน

อินโดนีเซีย	45
สิงคโปร์	38
ฟิลิปปินส์	23
มาเลเซีย	22
กัมพูชา	24
ลาว	23
เมียนมาร์	8
เวียดนาม	33

ที่มา: รวบรวมจากรายงาน 56-1

21

www.tdri.or.th

เมื่ออาเซียนรวมตัวกันทางเศรษฐกิจแล้ว ในอนาคตเศรษฐกิจอาจจะล้มแบบโดมิโน เหมือน ที่เกิดขึ้นกับสหภาพยุโรปหรืออียู (Europe Union: EU) ความกังวลนี้เกิดขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่เข้าใจว่า อาเซียนเราไปลอกอียูมา ต้องเข้าใจอย่างหนึ่งว่า อียูมีความแตกต่างมากเมื่อเทียบกับการรวมตัวของบ้านเรา ทั้งในแง่ระดับการรวมกลุ่มและการจัดสรรอำนาจอธิปไตย อียูมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจเหนือรัฐ ขณะที่สมาชิกอาเซียนยังคงมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง ไม่มีการตั้งหน่วยงานเหนือรัฐขึ้น การตกลงใดๆ ในหมู่สมาชิกจึงต้องได้รับความยินยอมจากสมาชิกทั้งหมด ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินนโยบาย ส่วนด้านระดับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ อาเซียนเราเพียงแต่ยกเลิกภาษีนำเข้าและโควตาระหว่างกันเท่านั้น ส่วนอียูนอกจากจะยกเลิกภาษีการค้าแล้ว ยังมีการกำหนดอัตราภาษีสินค้าที่นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอียูและเปิดให้มีการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานทุกประเภทอย่างเสรี และอียูมีการใช้สกุลเงินอียูร่วมกันในหมู่ประเทศสมาชิก ซึ่งเรายังไม่ถึงจุดนั้น

ข้อเท็จจริง: AEC ต่างจาก EU มาก ทั้งระดับการรวมกลุ่มและการจัดสรรอำนาจอธิปไตย

เมื่อเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว ทุกอย่างจะหลังไหลเข้ามาจนตั้งตัวไม่ทัน เป็นความวิตกที่ได้คำตอบว่า หลายเรื่องได้ดำเนินมาก่อนหน้านี้แล้ว และมันจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป และที่สำคัญไปกว่าการนับถอยหลังรอวันรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเดิมกำหนด ๑ มกราคม ๒๕๕๘ เป็นวันดีเคยได้ ถูกขยับออกไปเป็น ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ควรจะอยู่ที่ว่า **เมื่อรวมเป็นประชาคมแล้ว แล้วเราจะอยู่ ร่วมกันอย่างไร ให้อีก ๑๐..๒๐..๓๐ และปีต่อๆ ไป ความเข้มแข็งและความสงบสุข จะยังคงอยู่กับประชาคมนี้อย่างคงทนถาวร** อันนั้นต่างหากที่เป็นหัวใจ

ท้ายสุด **การโยงทุกอย่างเรื่องว่าเกิด ขึ้นเพราะประชาคมอาเซียน** ก็ถือเป็นเรื่องที่น่าห่วง ซึ่ง ผู้ประสานงานโครงการ “จับตาอาเซียน ASEAN Watch” ผศ.ดร.กิตติ ประเสริฐสุข ให้ความเห็นว่า ขณะนี้ประเทศไทยกำลังตกอยู่ภายใต้ วาตกรรมอาเซียน จะจัดประชุม จะทำอะไร ก็ให้เหตุผลว่า เพื่อการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แต่จนแล้วจนรอดก็หนีไม่พ้นการปิดกั้น การใส่เสื้อผ้า ผิวผินจนไม่สามารถ แยกแยะได้ถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อย่างกรณีโครงการเรียนและสอนภาษาอังกฤษของเยาวชน ไม่น่าจะเป็นที่เรื่องสัมพันธ์กับอาเซียนมากเท่ากับการเรียนภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เพราะทุกวันนี้เพื่อนบ้านรู้จักภาษาไทยมากกว่าคนไทยรู้จักภาษาประเทศเพื่อนบ้าน หรือเรื่องที่ไม่ควรโยง คือ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่จะเพิ่มขึ้นหากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพราะยาเสพติดแพร่ระบาดในไทยก่อนที่กระแสเรื่องอาเซียนจะอุบัติขึ้น การผูกโยงทุกอย่างเข้ากับอาเซียนจึงดูเหมือนว่าประเทศไทยจะ ตื่นตัวดีอยู่ แต่เอาเข้าจริงเวลาสำรวจโพลล์ที่ไร ปรากฏว่า ประเทศไทยรั้งท้ายทุกเรื่อง

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็น **ความตระหนัก** ของคนไทยที่เกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และหากปัญหาเหล่านี้ยังสะสมฝังรากอยู่ต่อไป **คงเป็นไปได้ยากที่จะทำให้คนไทยเชื่อว่าประชาคมอาเซียน จะสร้างความมั่นคง...ความเจริญรุ่งเรือง จนในอนาคต ประชาชนทั้งหมดทั้งมวลจะอยู่ดีมีสุข** เพราะฉะนั้น **ความชัดเจนของข้อมูล** จึงกำลังเป็นความต้องการของสังคมไทย โดยคงจะต้องเริ่มที่สื่อมวลชนไทยที่จะต้องระมัดระวังการให้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ พร้อมความร่วมมือร่วมใจจากอีกหลายๆฝ่ายที่ต้องเร่งเปลี่ยนความเข้าใจผิด ให้กลับสู่ทิศทางของความเข้าใจที่ถูกต้อง..และสมบูรณ์ และคนไทยเองก็ต้องอ่านและฟังให้มาก และพยายามเรียนรู้รอบด้าน เพื่อที่ว่า **“ความตระหนัก”** จะได้เปลี่ยนเป็น **“ความตระหนักรู้”** ที่จะทำให้ท่านก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันและสง่างาม...

เรียบเรียงโดย **ปณณันต์ย์ วิเศษสมวงศ์**

อ้างอิง

www.mfa.go.th/asean

บทความ “ประเทศไทยในกระแส AEC: มายาคติ ความเป็นจริง โอกาส และความท้าทาย”

บันทึกอาเซียน โดยสมเกียรติ อ่อนวิมล ตอน AEC ใน ASEAN

ครูเศรษฐ OKnation

หนังสือพิมพ์มติชน

จดหมายข่าว สมาคมจดหมายเหตุสยาม

การสัมมนา “อัตลักษณ์อาเซียนมีหรือไม่มี” โดย กรมประชาสัมพันธ์

- วิชาชีพด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว (hotel services and tourism)